

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO, MAISTO ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS
ĮSTATYMO NR. IX-987 9 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(TOLIAU – PROJEKTAS)
(TAP NR. 19-635) (TAIS NR. 18-8291(3))**

Nr.

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį Lietuvos Respublikos Konstitucijai, įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas:

1. Projektu siekiama pakeisti Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo (toliau – Įstatymas) 9 straipsnį numatant naują žemės ūkio rizikos valdymo priemonę – *žemės ūkio rizikos valdymo fondus (toliau – fondai)*. Siūlomas teisinis reguliavimas tikslingas šiais aspektais:

1.1. Iš keičiamo Įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 2 punkto redakcijos nėra aišku, ar fondai bus steigiami savanoriškai, ar privalomai. Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad fondai bus savanoriški ir sumažins valstybės biudžeto lėšų poreikį įvykusių krizių nuostoliams finansuoti, tačiau jei fondai bus savanoriški, o Įstatyme nebus nustatyti saugikliai, išmokų skyrimo sąlygos, praktikoje gali susidaryti situacija, kai nepaisant fondo įsteigimo, žemės ūkio subjektai, kurie nedalyvaus fondo veikloje, turės galimybę iš valstybės biudžeto gauti (reikalauti) kompensaciją. Siūlome pagrįsti aiškinamajame rašte nurodomą aplinkybę, kad steigiant savanoriškus fondus, planuojama sumažinti valstybės paramos poreikį.

1.2. Pritardami Teisingumo ministerijos pastabai, manome, kad Projekte turėtų būti nustatyti pagrindiniai fondų steigimo, valdymo, administravimo bei likvidavimo (ši aplinkybė Projekte iš viso nėra paminėta) principai ir taisyklės. Projekte ir Projekto aiškinamajame rašte nustatyta, kad žemės ūkio ministro įsakymu bus nustatytos fondo valdytojo kolegialaus organo funkcijos, reikalavimai fondą administruojančiam subjektui, įmokų ir išmokų apskaičiavimo gairės ir atsakomybės sąlygos bei fondų steigimo, valdymo ir administravimo tvarka. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra konstatavęs, kad nustatyti esminės ūkinės veiklos sąlygas, draudimus ir apribojimus, kuriais daromas esminis poveikis ūkinei veiklai pagal Konstituciją galima tik įstatymu (pvz., 2018 m. gegužės 24 d. nutarimas Nr. KT12-N7/2018).

1.3. Projekto aiškinamajame rašte nėra pagrįsta, kuo remiantis yra pasirinktos keičiamo Įstatymo 9 straipsnio 2 dalies 2 punkte išdėstytos fondų lėšų investavimo galimybės, ir kokia tokio investavimo galima nauda.

1.4. Keičiamo Įstatymo 9 straipsnio 2 dalies 3 punkte nustatyta, kad fondo lėšas sudaro *kitos teisėtai įgytos lėšos*. Tačiau Projekte nėra atskleista, apie kokias lėšas šiame punkte yra kalbama. Projekto aiškinamajame rašte prieštaringai nurodoma, kad visą su nuostolių kompensavimu susijusią riziką prisiims žemės ūkio veiklos subjektai, mokantys įmokas į fondą, bei tuo pačiu teigiama, kad bus galima teikti valstybės paramą fondams ir pasinaudoti ES lėšomis iš Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos. Tačiau keičiamo Įstatymo 9 straipsnio 2 dalyje nustatyti galimi fondų lėšų finansavimo šaltiniai suponuoja neapibrėžtumą dėl galimo finansavimo iš valstybės biudžeto. Pagal Biudžeto sandaros įstatymo 2 straipsnio 16 dalies 3 punktą valstybės gaunamos ES finansinės paramos lėšos priskiriamos prie kitų valstybės biudžeto lėšų. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad pagal Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punktą biudžeto lėšos gali būti skiriamos kitiems subjektams, kuriems *galimybė biudžeto lėšas gauti yra numatyta* jų veiklos sritį reglamentuojančiuose įstatymuose arba Vyriausybės nutarimuose.

2. Pritardami Europos teisės departamento prie Teisingumo ministerijos pastabai ir siekiant teisinio aiškumo, siūlome įvertinti, ar nėra reikalinga Projekto lydimojoje medžiagoje nurodyti, kad fondai laikytini tarpusavio pagalbos fondais 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1305/2013 dėl paramos kaimo plėtrai, teikiamos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) lėšomis, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1698/2005 (toliau – Reglamentas) 36 straipsnio prasme. Projekto aiškinamajame rašte remiamasi Reglamente nustatytais tarpusavio pagalbos fondo įgyvendinimo sąlygomis (pvz., pajamų sumažėjimas viršija 30 proc.), tačiau pateiktoje derinimo pažymoje teigiama, kad fondai nelaikytini tarpusavio pagalbos fondais pagal Reglamento 36 straipsnį. Jei būtų atsisakyta nuorodos į Reglamentą, siūlome Projekto aiškinamajame rašte pagrįsti, kokios numatomos fondų įgyvendinimo sąlygos bus pasirinktos.

3. Įstatymo tekste vartojamas formuluotes „*Žemės ūkio ministerija*“, „*Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras*“ ir „*žemės ūkio ministras*“ siūlome vartoti nuosekliai ir tuos pačius teisinius santykius apibrėžti vartojant tas pačias formuluotes, pvz., Įstatymo 8 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad tvarką ir sąlygas nustato Žemės ūkio ministerija, 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad planą tvirtina žemės ūkio ministras.

4. Projekto aiškinamojo rašto 11 dalis papildytina informacija dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos papildymo (pakeitimo), jei ji bus pildoma (keičiama).

5. Siūlome Projektą pateikti derinti Konkurencijos Tarybai (Projekto ankstesnis variantas buvo derintas su Konkurencijos Taryba), kadangi Projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad

fondai turės galimybę gauti paramą iš Lietuvos kaimo plėtros 2014-2020 metų programos, o Projekto tikslu įvardijamos teisinės sąlygos teikti valstybės paramą fondams.

6. Atsižvelgiant į įstatymų svarstymo ir priėmimo Seime terminus, siūlome koreguoti Projekto įsigaliojimo terminą, kadangi Projekto įsigaliojimas 2019 m. liepos 1 d. nėra realus.

Teisės grupės patarėja

Erika Vaivadienė